

І підприємець, і працівник у одній особі. Право на матеріальне забезпечення по вагітності і пологах

Відповідно до ст. 25 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» допомога по вагітності та пологах надається застрахованій особі у вигляді матеріального забезпечення, яке компенсує втрату заробітної плати (доходу) за період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами і виплачується за весь період такої відпустки, тривалість якої становить 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі ускладнення пологів або народження двох чи більше дітей – 70) календарних днів після пологів.

Як часто трапляється, особа може мати одночасно і статус фізичної особи-підприємця, і статус працівника у іншого роботодавця. З цього виникають запитання: чи має право дана особа на матеріальне забезпечення у зв'язку з вагітністю і пологами одночасно як фізична особа – підприємець і як найманий працівник?.. яке місце для оформлення лікарняного є пріоритетнішим?..

Виконавчою дирекцією Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності надано на запит наступну відповідь.

**Фонд соціального страхування з тимчасової втрати
працездатності**

ВИКОНАВЧА ДИРЕКЦІЯ

31.05.2016Р. №52-32-879

на №1/0004377 від 13.05.16

*ТОВ «Універсальна правничо- фінансова
аутсорсингова компанія «Вікторія»*

а/с 522,

м. Чернівці, 58001

Виконавча дирекція Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності розглянула ваш лист щодо надання матеріального забезпечення фізичній особі-підприємцю за рахунок Коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (далі – Фонд) у разі одночасної роботи такої особи за трудовим договором та повідомляє.

У зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 № 909, яким внесені зміни до Закону № 2464, з 1 січня 2016 року розмір єдиного внеску для усіх категорій платників єдиного внеску (крім пільгових категорій) визначено в єдиному розмірі 22 відсотки бази нарахування єдиного внеску.

Крім того, з переліку платників, які мають право на добровільну сплату єдиного внеску, вилучені такі особи, як фізичні особи – підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування; особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а саме: наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності; громадяни України, які працюють за межами України (абзаци 2 та 4 частини першої статті 10 Закону № 2464).

Частиною першою та третьою статті 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від

23.09.1999 № 1105 (далі – Закон № 1105) визначено, що право на матеріальне забезпечення за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають застраховані громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їх сімей, які проживають в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Це право виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), якщо інше не передбачено законом.

Особи, які забезпечують себе роботою самостійно (займаються підприємницькою, адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з одержанням доходу безпосередньо від цієї діяльності, в тому числі члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок), мають право на матеріальне забезпечення відповідно до цього Закону за умови сплати страхових внесків до Фонду згідно із законом.

Відповідно до статті 30 Закону №1105 матеріальне забезпечення за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності застрахованим особам, які працюють на умовах трудового договору (контракту), призначається та надається за основним місцем роботи (крім допомоги по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною), допомоги по вагітності та пологах, які надаються за основним місцем роботи та за сумісництвом у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України).

Слід зазначити, що статтею 21 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) визначено поняття трудового договору між працівником і власником підприємства, а також надано право працівнику додатково укладати трудовий договір на цьому ж або іншому підприємстві. Робота за наймом на цьому ж або іншому підприємстві відноситься до категорії – робота за сумісництвом, яка відповідно до статті 102¹ КЗпП України оплачується за фактично відпрацьований час. При роботі за сумісництвом з працівником укладається трудовий договір.

Відповідно до статті 42 Господарського кодексу України підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Виходячи з цього суб'єкт господарювання (підприємець) не перебуває ні з ким у трудових відносинах, що в свою чергу не може вважатися роботою за сумісництвом за наявності основної оплачуваної роботи на умовах трудового договору.

Враховуючи вищевикладене, нормами Закону № 1105 не передбачено надання фізичній особі-підприємцю, яка перебуває у трудових відносинах, матеріального забезпечення, як фізичній особі-підприємцю.

Отже, фізичним особам-підприємцям, які одночасно працюють у роботодавців на умовах трудового договору (контракту) допомога по вагітності та пологах надається лише за основним місцем роботи та за сумісництвом.

Заступник директора Т.А. Нагорна

Вик. Петрова О. А. 425-12-04

Клікніть для перегляду фотокопії/приховати

**Фонд соціального страхування
з тимчасової втрати працездатності
ВИКОНАВЧА ДИРЕКЦІЯ**

04070, м. Київ, вул. Боричів Тік, 28
e-mail: fse@fse.gov.ua

тел.: 206-04-01
факс: 206-04-06

31.05.2016 № 02-32-879
На № 10004377 від 13.05.16

ТОВ «Універсальна правничо-
фінансова аутсорсингова
компанія «Вікторія»
а/с 522,
м. Чернівці, 58001

Виконавча дирекція Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності розглянула ваш лист щодо надання матеріального забезпечення фізичній особі-підприємцю за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (далі – Фонд) у разі одночасної роботи такої особи за трудовим договором та повідомляє.

У зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 № 909, яким внесені зміни до Закону № 2464, з 1 січня 2016 року розмір єдиного внеску для усіх категорій платників єдиного внеску (крім пільгових категорій) визначено в єдиному розмірі 22 відсотки бази нарахування єдиного внеску.

Крім того, з переліку платників, які мають право на добровільну сплату єдиного внеску, вилучені такі особи, як фізичні особи – підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування; особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а саме: наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності; громадяни України, які працюють за межами України (абзаци 2 та 4 частини першої статті 10 Закону № 2464).

Частиною першою та третьою статті 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105 (далі – Закон № 1105) визначено, що право на матеріальне забезпечення за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають застраховані громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їх сімей, які проживають в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним

договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Це право виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), якщо інше не передбачено законом.

Особи, які забезпечують себе роботою самостійно (займаються підприємницькою, адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з одержанням доходу безпосередньо від цієї діяльності, в тому числі члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок), мають право на матеріальне забезпечення відповідно до цього Закону за умови сплати страхових внесків до Фонду згідно із законом.

Відповідно до статті 30 Закону № 1105 матеріальне забезпечення за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності застрахованим особам, які працюють на умовах трудового договору (контракту), призначається та надається за основним місцем роботи (крім допомоги по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною), допомоги по вагітності та пологах, які надаються за основним місцем роботи та за сумісництвом у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України).

Слід зазначити, що статтею 21 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) визначено поняття трудового договору між працівником і власником підприємства, а також надано право працівнику додатково укладати трудовий договір на цьому ж або іншому підприємстві. Робота за наймом на цьому ж або іншому підприємстві відноситься до категорії – робота за сумісництвом, яка відповідно до статті 102¹ КЗпП України оплачується за фактично відпрацьований час. При роботі за сумісництвом з працівником укладається трудовий договір.

Відповідно до статті 42 Господарського кодексу України підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

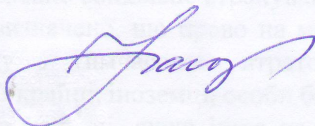
Виходячи з цього суб'єкт господарювання (підприємець) не перебуває ні з ким у трудових відносинах, що в свою чергу не може вважатися роботою за сумісництвом за наявності основної оплачуваної роботи на умовах трудового договору.

Враховуючи вищевикладене, нормами Закону № 1105 не передбачено надання фізичній особі-підприємцю, яка перебуває у трудових відносинах, матеріального забезпечення, як фізичній особі-підприємцю.

Отже, фізичним особам-підприємцям, які одночасно працюють у роботодавців на умовах трудового договору (контракту) допомога по вагітності та пологах надається лише за основним місцем роботи та за сумісництвом.

Заступник директора

Вик. Петрова О.А.
425-12-04

Т.А. Нагорна